

ดับนกออร์เคสตรา

Tub Nok Orchestra

ณรงค์รัชช วรรณมิตรไมตรี¹

Narongruch Woramitmitree¹

บทคัดย่อ

บทสร้างสรรค์ “ดับนกออร์เคสตรา” เป็นงานการเรียบเรียงดนตรีสำหรับวงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง เพื่อบรรเลงประกอบการขับร้อง และการบรรเลงดนตรีไทย ในบทเพลงดับนกอหรือ เพลงดับแม่ศรีทรงเครื่อง บทพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งประพันธ์ขึ้นโดยได้แรงบันดาลใจมาจากบทละครเรื่องอิเหนา ตอน “ตัดดอกไม้ถวายกริช” หรือ “ชมดง” บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) โดยใช้แนวคิดในการสร้างสรรค์งานแบบผสมผสานความเป็นสากล แต่ยังคงความเป็น “ดนตรีสำเนียงไทย” เอาไว้อย่างครบถ้วน โดยใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีออร์เคสตร้ากับวงขับร้องประสานเสียงมาบรรเลงสลับกัน และ บรรเลงผสมผสานกัน โดยมีแนวความคิดแบบ “ดนตรีตะวันตกปรับใช้ดนตรีไทย” หมายถึง ผู้วิจัยทำการปรับความถี่เสียงของดนตรีสากลให้เข้ามาใกล้เคียงกับความถี่เสียงของดนตรีไทยให้มากที่สุด แล้วนำมาบรรเลงร่วมกันโดยใช้แนวคิด “ดนตรีสากลบันไดเสียงไทย” หรือ ใช้ “การบรรเลงดนตรีสากลสำเนียงไทย”

งานสร้างสรรค์นี้มีความยาวประมาณ 15 นาที ประกอบด้วยโครงสร้างใหญ่ทั้งหมด 5 ท่อน โดยแบ่งเป็น 1) บทนำมาจากบท “ชมดง” มีท่อนย่อย 5 บท กำหนดให้เป็น a b c d e, 2) ท่อนนกโพระดก มีท่อนย่อย 3 บท กำหนดให้เป็น f g h, 3) ท่อนนกกาเขน มีท่อนย่อย 3 บท กำหนดให้เป็น i j k, 4) ท่อนนกกาเหว่า มีท่อนย่อย 3 บท กำหนดให้เป็น l m n และ 5) ท่อนนกไก่อ มีท่อนย่อย 3 บท กำหนดให้เป็น o p q โดยท่อน q เป็นท่อนจบของบทเพลง

คำสำคัญ : เพลงดับนกอ, เพลงดับแม่ศรีทรงเครื่อง, งานสร้างสรรค์ดนตรี

Abstract

The creative musical composition entitled “Tab Nok Orchestra” is composed for an orchestral and choral performance accompanying the singing and musical performance of the Thai classical song “Tab Nok” or “Tab Mae Sri Song Khrueng” which was composed by Somdej Phrachao Borommawongther Chaofakromphraya Naritsaranuwattiwong. The original song was intended as the accompaniment for the “Tat Dokmai Chai Krit” episode of the play “Inao” by King

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Department of Western Music, College of Music, Mahasarakham University

Rama II. This innovative composition combines Western and Thai classical music in the performance of a Thai classical music ensemble together with a symphony orchestra and a choir. In the composition, the concept was to have Western music incorporated into Thai music. Thus the researcher adjusted the pitch of the Western musical instruments to match with that of the Thai classical ones. That is, the Western music is “played in a Thai scale or in a Thai melody”.

This creative musical piece is 15 minutes in length, consisting of 5 parts, namely, 1) an introduction, taken from the “Chomdong” episode with 5 subparts as a, b, c, d, and e, 2) “Nok Poradok” with 3 subparts as f, g, and h, 3) “Nok Kangkhen” with 3 subparts as i, j, and k, 4) “Nok Kawao” with 3 subparts as l, m, and n, and 5) “Nok Kai” with 3 subparts as o, p, and q, which is the ending part of the song.

Keywords : Tub Nok, Orchestra, Thai Music, Creative music

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะโลก ทำนองของดนตรีไทย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีสำเนียงและลีลาที่เป็นแบบไทย และสิ่งที่บ่งบอกถึงสำเนียงดนตรี ทั้งสำเนียงดนตรีไทย สำเนียงดนตรีแขก สำเนียงดนตรีฝรั่ง(ดนตรีสากล) หรือ สำเนียงดนตรีโลก (World music) นั้นสามารถจำแนกสำเนียงต่างๆ ของดนตรีเหล่านี้ได้จากการตั้งระดับเสียง (Pitch) ของแต่ละสำเนียงขึ้นมา แล้วมีการปรับตั้งระดับความถี่เสียง มีหน่วยวัดคือเฮิรตซ์ (Hertz)

แล้วนำมาวางเรียงกันจากเสียงต่ำไปสูง เรียกว่าบันไดเสียง (Scale) และบันไดเสียงของแต่ละสำเนียงที่มีความต่างทางวัฒนธรรม จะมีความคลาดเคลื่อนบ้าง ของช่วงระหว่างเสียง

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้อธิบายไว้ในหนังสือ “บันทึกโน้ตเพลงไทย” ของกรมศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2493 โดยมีภาพสัดส่วนเปรียบเทียบระยะห่างของเสียงดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ในระหว่าง 1 ช่วงระยะขั้นคู่แปด ของบันไดเสียงที่ใช้ในดนตรีไทย แบ่งและเรียงลำดับเป็นขั้นจากเสียงต่ำไปเสียงสูง มีระยะ 7 ขั้น ดังนี้

ภาพประกอบ 1 การเปรียบเทียบช่วงเสียงต่างๆ ของเสียงดนตรีไทยกับดนตรีตะวันตก
ที่มา: พระเจนดุริยางค์, หนังสือบันทึกโน้ตเพลงไทยของกรมศิลปากร พ.ศ. 2493

จากภาพข้างต้นทำให้เราพอเข้าใจได้ว่า ลำดับชั้นของเสียงดนตรีไทยมีความคลาดเคลื่อน แตกต่างกับเสียงของดนตรีตะวันตกอยู่ 4 ตำแหน่ง คือ ชั้นที่ 2, 3, 6 และ 7 และตรงกันหรือใกล้เคียงกันอยู่ 3 ตำแหน่ง คือ ชั้นที่ 1, 4 และ 5 แต่สิ่งที่

ทำให้เราได้ยินถึงความแตกต่างกันก็คือ ความถี่เสียง โดยในดนตรีตะวันตกนั้นได้มีการกำหนดความถี่เสียงของโน้ตแต่ละตัวไว้ชัดเจน แสดงเป็นตารางได้ดังนี้

Frequency in hertz (semitones above or below middle C)											
Octave → Note ↓	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
C	16.352 (-48)	32.703 (-36)	65.406 (-24)	130.81 (-12)	261.63 (±0)	523.25 (+12)	1046.5 (+24)	2093.0 (+36)	4186.0 (+48)	8372.0 (+60)	16744.0 (+72)
C#/D♭	17.324 (-47)	34.648 (-35)	69.296 (-23)	138.59 (-11)	277.18 (+1)	554.37 (+13)	1108.7 (+25)	2217.5 (+37)	4434.9 (+49)	8869.8 (+61)	17739.7 (+73)
D	18.354 (-46)	36.708 (-34)	73.416 (-22)	146.83 (-10)	293.66 (+2)	587.33 (+14)	1174.7 (+26)	2349.3 (+38)	4698.6 (+50)	9397.3 (+62)	18794.5 (+74)
E/D#	19.445 (-45)	38.891 (-33)	77.782 (-21)	155.56 (-9)	311.13 (+3)	622.25 (+15)	1244.5 (+27)	2489.0 (+39)	4978.0 (+51)	9956.1 (+63)	19912.1 (+75)
E	20.602 (-44)	41.203 (-32)	82.407 (-20)	164.81 (-8)	329.63 (+4)	659.26 (+16)	1318.5 (+28)	2637.0 (+40)	5274.0 (+52)	10548.1 (+64)	21096.2 (+76)
F	21.827 (-43)	43.654 (-31)	87.307 (-19)	174.61 (-7)	349.23 (+5)	698.46 (+17)	1396.9 (+29)	2793.8 (+41)	5587.7 (+53)	11175.3 (+65)	22350.6 (+77)
F#/G♭	23.125 (-42)	46.249 (-30)	92.499 (-18)	185.00 (-6)	369.99 (+6)	739.99 (+18)	1480.0 (+30)	2960.0 (+42)	5919.9 (+54)	11839.8 (+66)	23679.6 (+78)
G	24.500 (-41)	48.999 (-29)	97.999 (-17)	196.00 (-5)	392.00 (+7)	783.99 (+19)	1568.0 (+31)	3136.0 (+43)	6271.9 (+55)	12543.9 (+67)	25087.7 (+79)
A/G#	25.957 (-40)	51.913 (-28)	103.83 (-16)	207.65 (-4)	415.30 (+8)	830.61 (+20)	1661.2 (+32)	3322.4 (+44)	6644.9 (+56)	13289.8 (+68)	26579.5 (+80)
A	27.500 (-39)	55.000 (-27)	110.00 (-15)	220.00 (-3)	440.00 (+9)	880.00 (+21)	1760.0 (+33)	3520.0 (+45)	7040.0 (+57)	14080.0 (+69)	28160.0 (+81)
B/A#	29.135 (-38)	58.270 (-26)	116.54 (-14)	233.08 (-2)	466.16 (+10)	932.33 (+22)	1864.7 (+34)	3729.3 (+46)	7458.6 (+58)	14917.2 (+70)	29834.5 (+82)
B	30.868 (-37)	61.735 (-25)	123.47 (-13)	246.94 (-1)	493.88 (+11)	987.77 (+23)	1975.5 (+35)	3951.1 (+47)	7902.1 (+59)	15804.3 (+71)	31608.5 (+83)

ภาพประกอบ 2 ตารางแสดงความถี่เสียงของดนตรีตะวันตก
ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Scientific_pitch_notation

ดนตรีไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) ยังมีได้ กำหนดค่ามาตรฐานของการตั้งระบบเสียงของดนตรีไทยอย่างเป็นทางการ แต่มีงานวิจัยของ สมชาย รัตมี (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง “ระบบเสียงดนตรีไทย และรูปแบบการผสมผสาน ดนตรีไทยกับดนตรีตะวันตก” และงานวิจัยของ สุกรี เจริญสุข. (2540) ทำการศึกษาเรื่อง “การวิจัยเพื่อตั้งระดับเสียงและบันไดเสียงมาตรฐานของดนตรีไทย”

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับเรื่องระบบเสียงของดนตรีไทย ทำให้ผู้วิจัยสนใจ และ เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์งานแบบผสมผสานความเป็นสากล แต่ยังคงความเป็น “ดนตรีสำเนียงไทย” เอาไว้อย่างครบถ้วน โดยผู้วิจัยได้นำเพลงตับนกหรือ เพลงตับแม่ศรีทรงเครื่อง บทพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งประพันธ์ขึ้นโดยได้แรงบันดาลใจมาจากบทละครเรื่องอิเหนา ตอน “ตัดดอกไม้ฉายกริช” หรือ “ชมดวง” บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ซึ่งถือเป็น

วรรณกรรมที่ได้รับความนิยมสูงสุดเรื่องหนึ่ง และเป็นเพลงขับร้องไทยเดิมที่มีความไพเราะน่าฟังอีกบทเพลงหนึ่ง มาทำงานสร้างสรรค์เรื่อง “ตับนกออร์เคสตรา” โดยใช้วงดนตรีไทย หมายถึง วงมโหรีขนาดใหญ่ และวงดนตรีออร์เคสตราแบบบรรเลงสลักกัน และ บรรเลงผสมผสานกัน โดยมีแนวความคิดแบบ “ดนตรีตะวันตกรับใช้ดนตรีไทย” หมายถึง ผู้วิจัยจะทำการปรับความถี่เสียงของดนตรีสากลให้เข้ามาใกล้เคียงกับความถี่เสียงของดนตรีไทยให้มากที่สุด แล้วนำมาบรรเลงร่วมกัน เพราะโดยมากเท่าที่ผ่านมา หากมีการบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากล เมื่อไหร่ก็ตาม ดนตรีไทยมักเป็นฝ่ายที่จะต้องถูกปรับความถี่เสียงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ดนตรีไทยกลายเป็น “ดนตรีไทยสำเนียงฝรั่ง” แต่ งานสร้างสรรค์นี้ ดนตรีไทยไม่ต้องปรับความถี่เสียงใดๆ เลย เพราะผู้วิจัยต้องการให้ดนตรีไทยได้แสดงถึงสำเนียงของดนตรีไทยอย่างแท้จริง โดยจะใช้ ดนตรีออร์เคสตราก็บวงขับร้องประสานเสียงบรรเลงและร้องประกอบตอน ท่อนร้อง และ ท่อน

บรรเลงก่อนเข้าร้อง โดยท่อนนี้เป็นการบรรเลงร่วมกันของวงดนตรีไทย และ วงออร์เคสตรา โดยใช้แนวคิด “ดนตรีสากลบันไดเสียงไทย” หรือ ใช้ “การบรรเลงดนตรีสากลสำเนียงไทย”

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเพลง “ดับนกออร์เคสตรา” ในรูปแบบการบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับวงออร์เคสตรา

ขอบเขต

ในการสร้างสรรค์ผลงานการเรียบเรียงเพลง “ดับนกออร์เคสตรา” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระนาดเอกเป็นเครื่องเทียบเสียงโดย ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ (สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2558) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า “ระนาดเอกเป็นเครื่องนำที่มีช่วงเสียงกว้าง เป็นเครื่องทำนองที่มีเสียงคงที่ ดังนั้นการเทียบเสียงไทยจากระนาดเอก จึงเป็นการเทียบเสียงที่กว้างและเหมาะสมกับเครื่องดนตรีต่างๆ ในวงดนตรีตะวันตก” จากนั้นผู้วิจัยและพิษณุ บุญศรีอนันต์ (สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2558) ทำการวัดระดับเสียง (Pitch) ระนาดเอก ของสาขาดุริยางคศิลป์ไทย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมี 22 ลูก จากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง มาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ และนำมาเทียบกับระดับเสียงของดนตรีสากลโดยประมาณ ได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับเสียงและความถี่เสียงของดนตรีไทยของสาขาดุริยางคศิลป์ไทย

ลูกที่	เสียงไทย	เสียงสากล	ความถี่เสียง (Hz)
1	ซ	F	164
2	ล	G	196
3	ท	A	207

ลูกที่	เสียงไทย	เสียงสากล	ความถี่เสียง (Hz)
4	ด	Bb	233
5	ร	C	261
6	ม	D	277
7	พ	Eb	311
8	ช	F	349
9	ล	G	392
10	ท	A	415
11	ด	Bb	466
12	ร	C	532
13	ม	D	554
14	พ	Eb	622
15	ช	F	698
16	ล	G	739
17	ท	A	830
18	ด	Bb	932
19	ร	C	1046
20	ม	D	1108
21	พ	Eb	1244
22	ช	F	1396

จากนั้นนำเสียงที่ได้มาทำการเรียบเรียงสำหรับวงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง และ งานสร้างสรรค์นี้กำหนดให้ ระนาด ลูกที่ 1 เป็นเสียงซอล (ทางเพียงออ) ซึ่งตรงกับระดับเสียง A ของดนตรีสากล และงานสร้างสรรค์บทนี้ บรรเลงโน้ตบันไดเสียง เอฟเมเจอร์ (F Major)

วิธีการประพันธ์

1. นำโน้ตเพลงไทย “ดับนก” หรือ “ดับแม่ศรีทรงเครื่อง” มาบันทึกเป็นโน้ตสากล และ ทำการปรับระดับ

เสียงให้เป็นบันไดเสียงในคีย์ เอฟเมเจอร์ (F Major)

2. ทำการวางคอร์ดในแต่ละท่อนเพลง โดยให้นักร้องมาร้องให้ฟัง โดยกำหนดให้ร้องในบันไดเสียง เอฟเมเจอร์ และผู้วิจัยทำการบันทึกเสียงเก็บไว้ จากนั้นเลือกคอร์ดที่เหมาะสมที่สุดมาใส่ในบทเพลง

3. นำโน้ตเพลง มาวิเคราะห์ เพื่อหาจุดบรรเลงร่วมกันระหว่าง ดนตรีไทยกับ วงออร์เคสตรา โดยนำโน้ตเพลงในบรรทัดสุดท้ายของท่อน “ชมดง” มาเรียบเรียงเสียงประสาน และทำเป็นท่อนบทนำ (Introduction) ของบทเพลง จากนั้นทำการเรียบเรียงเสียงประสาน และ แยกแนวเสียงเครื่องดนตรี (Orchestration) ให้กับวงออร์เคสตราที่วงขับร้องประสานเสียงโดยใช้เครื่องดนตรี ทั้งหมด 6 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มเครื่องสาย (Strings)
- 2) กลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwinds)
- 3) กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง (Brass)
- 4) กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions)
- 5) กลุ่มเครื่องดนตรีไทย
- 6) กลุ่มนักร้องประสานเสียง

จัดแนวดนตรีของเครื่องดนตรีแต่ละแนว โดยพิจารณาถึงลักษณะแนวทำนอง แนวทำนองสอดประสาน การใช้เสียงประสาน และความเหมาะสมของเครื่องดนตรีที่นำมาบรรเลง

4. ให้นักดนตรีในกลุ่มเครื่องสาย ฟีกไล่บันเสียงตามแนวคิด “ดนตรีสากลบันไดเสียงไทย” หรือใช้ “การบรรเลงดนตรีสากลสำเนียงไทย” โดยนำระนาดเอกมาตี แล้ว ให้นักดนตรีฟีกไล่เสียงให้ตรงกับเสียงของระนาดเอกให้ใกล้เคียงกันที่สุด จนเกิดความคุ้นชิน และสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่าง “เสียงสากล” และ “เสียงสำเนียงไทย” ได้

5. นำเปียโนไฟฟ้าที่สามารถปรับความถี่เสียงได้ มาปรับให้ตรงกับความถี่เสียงของระนาดเอก เพื่อนำมาบรรเลงคอร์ดประกอบการร้อง เพื่อที่จะได้คอร์ดที่เป็น “คอร์ดทางไทย”

6. จัดพิมพ์โน้ตเพลงเป็นแบบสกอ์เพลง
7. จัดพิมพ์แล้วนำเสนอเป็นรูปเล่มรายงานการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลงานเพลงชุด “ดับนกออร์เคสตรา”
2. ผลงานการสร้างสรรค์ที่นำเสนอต้นแบบแนวคิด “ดนตรีสากลบันไดเสียงไทย” หรือ ใช้ “การบรรเลงดนตรีสากลสำเนียงไทย” ที่มีรูปแบบการบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับวงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง
3. ผลงานการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดต้นแบบแนวคิด “คอร์ดสากลสำเนียงไทย”
4. ได้แนวนี้ “ดนตรีสากล สำเนียงไทย” นำไปปรับใช้ผสมผสานกับวงดนตรีไทย และ วงดนตรีพื้นบ้าน
5. เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และ สำเนียงดนตรีไทย
6. เพื่อพัฒนาและสร้างคุณค่าให้ดนตรีไทยเป็นที่นิยม และมีความเป็นสากล
7. เพื่อเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ในลักษณะรูปเล่มเชิงวิชาการ

แนวคิดหลักในการประพันธ์

ลักษณะสำคัญของแนวความคิดหลักของบทสร้างสรรค์นี้คือ ใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีออร์เคสตร้ามารบรรเลงสลับกัน และ บรรเลงผสมผสานกัน โดยมีแนวความคิดแบบ “ดนตรีตะวันตกรับใช้ดนตรีไทย” หมายถึง ผู้วิจัยทำการปรับความถี่เสียงของดนตรีสากลให้เข้ามาใกล้เคียงกับความถี่เสียงของดนตรีไทยให้มากที่สุด แล้วนำมาบรรเลงร่วมกัน เพราะโดยมากเท่าที่ผ่านมา หากมีการบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากล เมื่อไหร่ก็ตาม ดนตรีไทยมักเป็นฝ่ายที่จะต้องถูกปรับความถี่เสียงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ดนตรีไทยกลายเป็น “ดนตรีไทยสำเนียงฝรั่ง” แตกต่างกันในเรื่องของสีสนของเสียงเท่านั้น แต่งานสร้างสรรค์นี้ ดนตรีไทยไม่ต้องปรับความถี่เสียงใดๆ เลย เพราะผู้วิจัยต้องการให้ดนตรีไทยได้แสดงถึงสำเนียงของดนตรีไทยอย่างแท้จริง โดยจะใช้ดนตรีออร์เคสตราที่วงขับร้องประสานเสียง บรรเลงและร้องประกอบท่อน ท่อนร้อง และ ท่อนดนตรีบรรเลงก่อนเข้าร้องของแต่ละ

ท่อน โดยเป็นการบรรเลงร่วมกัน และบรรเลงสลับกันของวงดนตรีไทย และ วงออร์เคสตรา โดยใช้แนวคิด “ดนตรีสากลบันไดเสียงไทย” หรือ ใช้ “การบรรเลงดนตรีสากลสำเนียงไทย” โดยใช้โน้ต 5 ตัวแบบเพนตาโทนิค (Pentatonic) ซึ่งเป็นโน้ตที่มีความถี่เสียงใกล้เคียงกัน ในบันไดเสียงเอฟเมเจอร์ คือ F G A C D หรือ โน้ต ซ ล ท ร ม ของดนตรีไทย และทั้งสองใช้ความถี่เสียงที่ใกล้เคียงกัน มาเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงาน แสดงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความถี่เสียงและโน้ตดนตรีที่ใช้ในงานสร้างสรรค์ “ฉบับนกออร์เคสตรา”

ความถี่เสียงดนตรีสากล (Hz)	ความถี่เสียงดนตรีไทย (Hz)	เสียงไทย	เสียงสากล
174.61	164	ซ	F
196.00	196	ล	G
220.00	207	ท	A
261.63	261	ร	C
293.66	277	ม	D
349.23	349	ซ	F
392.00	392	ล	G
440.00	415	ท	A
523.25	532	ร	C
587.33	554	ม	D
698.46	698	ซ	F
783.99	739	ล	G
880.00	830	ท	A
1046.50	1046	ร	C
1174.70	1108	ม	D
1396.90	1396	ซ	F

จากตารางสามารถจำแนกให้เห็นความถี่ที่ใกล้เคียงกันมาก มีอยู่ 3 ระดับเสียงคือ F G และ C

ซึ่ง F กับ C เป็นไปตามหลักธรรมชาติของเสียงที่จะต้องมี คู่ 5 ธรรมชาติเกิดขึ้นและเหมือนกันกับดนตรีอื่นทั่วโลก ส่วน A กับ D มีความถี่ที่ต่างกัน คือ จะมีเสียงต่ำกว่า ดนตรีสากล นิดหน่อย (A ต่ำกว่าประมาณ 13-50 Hz และ D ต่ำกว่าประมาณ 22-66 Hz) ซึ่งจุดที่แตกต่างกันนี้เอง ที่เป็นตัวบ่งบอกถึงความเป็นสำเนียง “ดนตรีสำนวนไทย” ซึ่งมีอรรถรสและมีติในเรื่องของเสียงแตกต่างกันกับดนตรีสากล จึงทำให้ผู้วิจัยนำแนวคิดนี้มาเป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน

สังคีตลักษณะและการวิเคราะห์

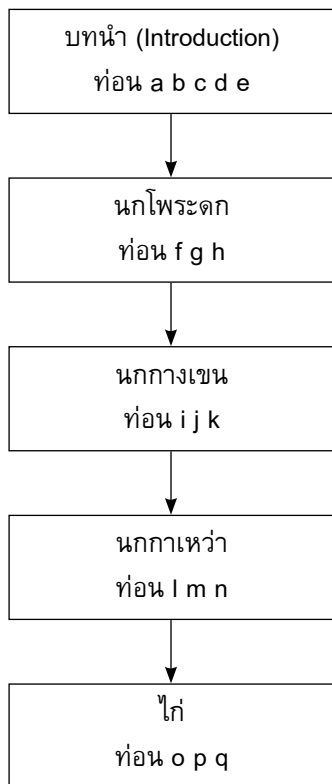
ฉบับนกออร์เคสตรา มาจากเพลงร้อง ตับนก หรือ ตับแม่ศรีทรงเครื่อง ซึ่งเป็นดับเรื่อง สองชั้น ที่มีโครงสร้างฟอร์ม เป็นไปตามแบบฉบับของเพลงดับเรื่อง คือ ชุดเพลงที่ยึดถือเอาเนื้อร้องเป็นหลัก โดยมากนำบทมาจากนิทาน โขน ละคร เมื่อฟังเนื้อร้องต่อๆ กันทุกเพลงแล้วสามารถทราบเป็นเรื่องเป็นราวที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน

และในการวิเคราะห์งานสร้างสรรค์นี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ใน 3 ประเด็นคือ โครงสร้างฟอร์ม (Formal Structure) การใช้เสียงประสาน (Harmony) และ การแยกแนวเสียงเครื่องดนตรีสำหรับวงออร์เคสตรา (Orchestration)

1. โครงสร้างฟอร์ม (Formal Structure)

ฉบับนกออร์เคสตรา มาจากเพลงดับเรื่อง คือ เพลงตับแม่ศรีทรงเครื่อง หรือ ตับนก เป็นเพลงไทยเดิม มีบทร้อง 4 บท คือ นกโพระดก นกกางเขน นกกาเหว่า และ ไก่ และ มีดนตรีบรรเลงสลับกับการขับร้อง ในงานสร้างสรรค์นี้มีความยาวประมาณ 15 นาที ประกอบด้วยโครงสร้างใหญ่ทั้งหมด 5 ท่อน โดยแบ่งเป็น 1) บทนำมาจากบท “ชมดวง” มีท่อนย่อย 5 ท่อน กำหนดให้เป็น a b c d e, 2) ท่อนนกโพระดก มีท่อนย่อย 3 ท่อน กำหนดให้เป็น f g h, 3) ท่อนนกกางเขน มีท่อนย่อย 3 ท่อน กำหนดให้เป็น i j k, 4) ท่อนนกกาเหว่า มีท่อนย่อย 3 ท่อน

กำหนดให้เป็น l m n และ 5) ท่อนไก่อ มีท่อนย่อย 3 ท่อน กำหนดให้เป็น o p q โดยท่อน q เป็นท่อนจบของบทเพลง เขียนเป็นแผนภูมิภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างเพลงต้นบทออร์เคสตรา

2. การใช้เสียงประสาน (Harmony)

การใช้เสียงประสานในบทสร้างสรรคนี้ บรรเลงในบันไดเสียง เอฟเมเจอร์ (F Major) และมีการวางคอร์ด (Chord progression) เฉพาะใน 10 ท่อนคือ a c e f h i k l n o และ q โดยท่อน n o q มีการใช้เสียงประสานเหมือนกัน จึงมีการใช้เสียงประสานทั้งหมด 8 ตอน ดังนี้

2.1 ท่อน a ห้องที่ 1-8 และ ท่อน c ห้องที่ 33-41 เป็นการบรรเลงผสมผสานกันระหว่างวงออร์เคสตรา (กำหนดให้เป็นออร์เคสตราแบบ A) กับวงดนตรีไทย โดยบรรเลงพร้อมกัน ใช้คอร์ดหลักคือ I IV V IV I IV vi V I

2.2 ท่อน e ห้องที่ 63-68 เป็นการบรรเลงผสมผสานกันระหว่างวงออร์เคสตรา (กำหนดให้เป็นออร์เคสตราแบบ B) กับวงดนตรีไทย โดยบรรเลงพร้อมกัน ใช้คอร์ดหลักคือ I vi ii V IV V I

2.3 ท่อน f ห้องที่ 69-83 เป็นท่อนขับร้องบท นทโพรเซดก ร้องว่า “...เสียงนทโพรเซดก มันร้องโฮกปึก โฮกปึก อยู่ไหนไหน...” โดยใช้วงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง บรรเลงและร้องประกอบการขับร้อง ใช้คอร์ดหลักคือ I ii IV ii V I vi V I IV V I

Orchestra A ท่อน 1 เรียบเรียงโดย วิทยา วรมิตร

♩ = 50 F A B \flat C F B \flat F B \flat Dm C

ภาพประกอบ 4 การใช้เสียงประสานท่อน a

2.4 ท่อน h ห้องที่ 123-135 เป็นท่อนเชื่อมไปยังบทร้องท่อนต่อไป เป็นการบรรเลงผสมผสานกันระหว่างวงออร์เคสตรา (กำหนดให้เป็น

ออร์เคสตราแบบ C) กับวงดนตรีไทย โดยบรรเลงพร้อมกัน ใช้คอร์ดหลักคือ ii IV ii IV vi iii I IV vi iii IV ii IV ii IV vi iii I

2.5 ท่อน i ห้องที่ 135-148 เป็นท่อนขับร้องบท นกกางเขน ร้องว่า “...เสียงนกกางเขน อ้อ จับตอไม้เอน เจริจายูจู้จี้...” โดยใช้วงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง บรรเลงและร้องคลอประกอบการขับร้อง ใช้คอร์ดหลักคือ I V I IV V I vi ii V I vi V I

2.6 ท่อน o ห้องที่ 268-289 เป็นท่อนขับร้องบท ไก่ ร้องว่า “...นั่นไก่หรืออะไร อยู่จริงจริง นั่นแหละไก่ พอตกไปก็ขึ้นจ้ำ...” โดยใช้วงออร์เคส

ตราและวงขับร้องประสานเสียง บรรเลงและร้องคลอประกอบการขับร้อง ใช้คอร์ดหลักคือ I vi IV ii I vi IV ii vi IV ii

2.7 ท่อน I ห้องที่ 203-221 เป็นท่อนขับร้องบท นกกาเหว่า ร้องว่า “...นกกาเหว่าเสียงหวาน มันร้องก้องในดงदान เสียงดังวานยิ่งนัก...” โดยใช้วงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง บรรเลงและร้องคลอประกอบการขับร้อง ใช้คอร์ดหลักคือ I IV V I vi ii V I vi I vi I

8 ร้องท่อน นกกางเขน

ภาพประกอบ 5 การใช้เสียงประสานท่อน i

10

ภาพประกอบ 6 การใช้เสียงประสานท่อน q

2.8 ท่อน q ห้องที่ 326-338 เป็นท่อนจบเพลง ซึ่งเหมือนกับ ท่อน h และ k เป็นการบรรเลงผสมผสานกันระหว่างวงออร์เคสตรา (กำหนดให้เป็นออร์เคสตราแบบ C) กับวงดนตรีไทย โดยบรรเลงพร้อมกัน ใช้คอร์ดหลักคือ I IV ii IV vi iii I IV ii vi iii IV ii IV ii IV vi iii I

3. การแยกแนวเสียงเครื่องดนตรีสำหรับวงออร์เคสตรา (Orchestration)

ในการแยกแนวเสียงเครื่องดนตรีสำหรับวงออร์เคสตราในบทเพลงนี้ มีอยู่ในท่อน a c e f h l k l n o q โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้มี 7 ลักษณะกำหนดให้เป็น การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ A B C D E F และ G โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ต้นนกออร์เคสตรา

The image shows a detailed musical score for the beginning of an orchestra. It includes staves for various instruments: Flute, Oboe, Clarinet in Bb 1 & 2, Bass Clarinet in Bb, Alto Saxophone, Tenor Saxophone, Baritone Saxophone, Bassoon, Horn in F 1 & 2, Horn in F 3 & 4, Trumpet in Bb, Tenor Trombone, Bass Trombone, Euphonium, Tuba, Timpani, Cymbals, Voice, Soprano, Alto, Tenor, Baritone, Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The score is divided into two sections, A and B, with a tempo marking of *Allegretto* and dynamic markings of *f* and *mf*. The key signature is one flat (Bb).

ภาพประกอบ 7 การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ A

1) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ A อยู่ในท่อน a ห้องที่ 1-8 และ ท่อน c ห้องที่ 33-41

2) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ B อยู่ในท่อน e ห้องที่ 63-68

3) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ C ท่อน h ห้องที่ 123-135 ท่อน k ห้องที่ 191-203 ท่อน n ห้องที่ 256-268 เป็นท่อนเชื่อมไปยังบทร้อง ท่อนต่อไป และท่อน q ห้องที่ 326-338 เป็นท่อนจบเพลง

4) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ D อยู่ในท่อน f ห้องที่ 69-83

5) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ E ท่อน i ห้องที่ 135-148

6) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ F ท่อน l ห้องที่ 203-221

7) การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ G ท่อน o ห้องที่ 268-289

ภาพประกอบ 8 การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ E (ท่อนนกกางเขน)

The image displays a page of a musical score for a symphony orchestra. The score is divided into two systems. The first system includes woodwind instruments (Flute, Oboe, Clarinet, Bass Clarinet, Alto Saxophone, Tenor Saxophone, Baritone Saxophone, Bassoon), brass instruments (Horn, Trumpet, Trombone, Euphonium, Tuba, Timpani, Cymbal), and vocal soloists (Soprano, Alto, Tenor, Bass). The second system includes string instruments (Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, Contrabass). The score features various musical notations, including notes, rests, and dynamic markings such as *mf*, *f*, *p*, and *pp*. Performance instructions like *rit.* and *div.* are also present. The score is marked with a 'Q' and includes measure numbers 330 and 331. The vocal parts are labeled S, A, T, and Bar.

ภาพประกอบ 9 การแยกแนวเสียงออรัเคสตราแบบ C ท่อน q (ท่อนจบ)

สรุป

ดับนกออร์เคสตรา (Tub Nok Orchestra) เป็นงานสร้างสรรค์ขึ้นสำหรับ วงออร์เคสตราและวงขับร้องประสานเสียง ใช้สำหรับบรรเลงประกอบการขับร้อง และ บรรเลงผสมผสานกันกับวงดนตรีไทย โดยนำเพลงดับนก หรือ เพลงดับแม่ศรีทรงเครื่องนำมาเรียบเรียงขึ้นโดยมีแนวความคิด คือ “ดนตรีตะวันตกรับใช้ดนตรีไทย” และ ใช้แนวคิด “ดนตรีสากลบันไดเสียงไทย” หรือ ใช้ “การบรรเลงดนตรีสากลสำเนียงไทย” โดยการปรับความถี่เสียงของดนตรีสากลให้เข้ามาใกล้เคียงกับความถี่เสียงของดนตรีไทยให้มากที่สุด แล้วนำมาบรรเลงร่วมกัน และ ในงานสร้างสรรค์นี้ ดนตรีไทยไม่ต้องปรับความถี่เสียงใดๆ เลย เพราะผู้วิจัยต้องการให้ดนตรีไทยได้แสดงถึงสำเนียงของดนตรีไทยอย่างแท้จริง

บทเพลงนี้ มีโครงสร้างใหญ่ทั้งหมด 5 บท โดยแบ่งเป็น บทนา มีท่อนย่อย 5 ท่อน คือ a b c d e บทร้องท่อนนกโพระดก มีท่อนย่อย 3 ท่อน คือ f g h บทร้องท่อนนกกาเขน มีท่อนย่อย 3 ท่อน คือ i j k บทร้องท่อนนกกาเหว่า มีท่อนย่อย 3 ท่อน คือ l m n และ บทร้องท่อนไก่ มีท่อนย่อย 3 ท่อน คือ o p q โดยท่อน q เป็นท่อนจบของบทเพลง

บทเพลงนี้อยู่ในบันไดเสียงเอฟเมเจอร์ (F Major) มีการใช้เสียงประสานทั้งหมด 8 ตอน โดยตอนหนึ่งอยู่ในท่อน a และ c ใช้คอร์ดหลัก คือ I IV V IV I IV vi V I ตอนสองอยู่ในท่อน e ใช้คอร์ดหลักคือ I vi ii V IV V ตอนสามอยู่ในท่อน f ใช้คอร์ดหลักคือ I ii IV ii V I vi V I IV V I ตอนสี่อยู่ในท่อน h ใช้คอร์ดหลักคือ ii IV ii IV vi iii I IV vi iii IV ii IV ii IV vi iii I ตอนห้าอยู่ในท่อน i ใช้คอร์ดหลักคือ I V I IV V I vi ii V I vi V I ตอนหกอยู่ในท่อน o ใช้

คอร์ดหลักคือ I vi IV ii I vi IV ii vi IV ii ตอนเจ็ดอยู่ในท่อน l ใช้คอร์ดหลักคือ I IV V I vi ii V I vi I vi I และ ตอนแปดอยู่ในท่อน l ใช้คอร์ดหลักคือ I IV ii IV vi iii I IV ii vi iii IV ii IV ii IV vi iii I

ในการแยกแนวเสียงเครื่องดนตรีสำหรับวงออร์เคสตราในบทเพลงนี้ มีอยู่ 7 ลักษณะ คือ การแยกแนวเสียงออร์เคสตราแบบ A B C D E F G และยังสามารถแยกลักษณะการเรียบเรียงได้เป็นสองรูปแบบคือ แบบแรก เป็นการบรรเลงผสมผสานกับวงดนตรีไทย และ แบบที่สองเป็นการบรรเลงประกอบการขับร้อง ซึ่งส่วนมากแล้วผู้ประพันธ์ใช้วิธีการแยกแนวเสียง (Orchestration) แบบ การแยกแนวเสียง (Part Writing) และใช้คอร์ด (Chord) มาเป็นส่วนสนับสนุนหรือบรรเลงประกอบ (Accompaniment) โดยเรียบเรียงแบบราบเรียบ เป็นโน้ตลากเสียงยาวตามคอร์ดประกอบ เพื่อให้บทขับร้องมีความโดดเด่น

กิตติกรรมประกาศ

งานสร้างสรรค์ ดับนกออร์เคสตรา นี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. 2558 ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ ขอขอบคุณ คณะกรรมการประจำหน่วยวิจัยของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เห็นความสำคัญของงานสร้างสรรค์เชิงวิชาการ ขอขอบคุณ นักดนตรีไทย นักดนตรีวงมหาสารคามซิมโฟนีออร์เคสตรา คณะนักร้องประสานเสียงแห่งมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (MSU Chorus)

เอกสารอ้างอิง

- ชาลี เหาะ (นามแฝง). (2555). มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. หนังสือพิมพ์ [ออนไลน์]. ได้จาก <http://info.matichon.co.th/techno/techno.php?srctag=05107151155&srcday=2012-11-15&search=no> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 สิงหาคม 2559].
- ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์. (2558) สัมภาษณ์ วันที่ 9 ธันวาคม 2558
- พระเจนดุริยางค์ (2493). *หนังสือบันทึกโน้ตเพลงไทยของกรมศิลปากร* พ.ศ. 2493
- พิษณุ บุญศรีอนันต์. (2558). สัมภาษณ์ วันที่ 12 ธันวาคม 2558
- ฟองน้ำ. (2555). ตับนก (ตับแม่ศรีทรงเครื่อง). [ออนไลน์]. ได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=3yHgymoaCZE> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 สิงหาคม 2559].
- มัทนียา พงศ์สุวรรณ และคณะ. (2556). การเรียนรู้ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงเป็นนายช่างใหญ่แห่งกรุงสยาม. *วารสารครุศาสตร์*. [ออนไลน์]. 41(4), 229-244. ได้จาก: <https://tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/20588/17888>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 สิงหาคม 2559].
- สมชาย รัศมี. (ม.ป.ป.). *ระบบเสียงดนตรีไทย และรูปแบบการผสมผสานดนตรีไทยกับดนตรีตะวันตก*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา [ออนไลน์]. ได้จาก:http://human.bsru.ac.th/search/sites/default/files/สมชาย_ระบบเสียง.pdf. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 สิงหาคม 2559].
- สมชาย รัศมี. (ม.ป.ป.). *ระบบการตั้งเสียงของดนตรีไทย*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://readgur.com/doc/2401869/มาตรฐานเสียงดนตรีไทย-สมชาย-รัศมี-1-1-ผู้-ช-ว-ย-ศ-า-ส>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 สิงหาคม 2559].
- สุกรี เจริญสุข. (2540). *การวิจัยเพื่อตั้งระดับเสียงและบันไดเสียงมาตรฐานของดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุกรี เจริญสุข. (2546) *ระบบการตั้งเสียงของดนตรีไทย*. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตน. (2559). สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์. [ออนไลน์]. ได้จาก: http://sirindhornmusiclibrary.mahidol.ac.th/musiclibrary/index.php?ac=hall_of_fame/hall_of_fame_dataperson&id=46&languages=th. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 สิงหาคม 2559]. http://en.wikipedia.org/wiki/Scientific_pitch_notation